

Un espai reduït, una diversitat immensa

Ben pocs espais de Catalunya tenen l'elevat valor ambiental dels camins de ronda

La Costa Brava no seria el mateix sense els camins de ronda, que ressegueixen —de forma acurada, precisa i integrada en l'entorn— aquest llegat natural que és el paisatge litoral de les nostres comarques. Però els camins de ronda tampoc tindrien sentit sense aquest paisatge imponent, feréstec i alhora deliciós, salvaguardat en bona mesura d'un afany especulador que, si bé ha aconseguit deixar cicatrius en alguns racons de la geografia gironina, ha mantingut quasi verges bons trams de la costa. Certament, la Costa Brava, més enllà de l'atractiu cultural, social i turístic, manté viu un patrimoni natural que la converteix en un privilegiat espai d'elevat valor ambiental.

PONÇ FELIU LATORRE > TEXT I FOTOS

Si recorrem de forma imaginària en uns quants paràgrafs el camí de ronda que ressegueix arran d'onades la Costa Brava, ens adonarem que pocs racons d'Europa presenten tanta diversitat ecològica en un espai tan reduït. Des de la Costa de la Marenda, al nord del cap de Creus, fins a les grans extensions sorrenques del Maresme, les comarques litorals gironines són un mosaic territorial d'hàbitats i paisatges.

Al nord hi trobem els racons més aspres, durs, rocallosos i aïllats, on tramuntana, sal i esquitxos han esculpit capriciosament una geologia ja per si mateixa variada i genuïna. Des de Portbou, a l'inici de la gran península de cap de Creus, un seguit

de carenes perpendiculars al mar acullen petites valls coronades per brolles mediterrànies als vessants, territori d'àligues cuabarrades i falcons. Més al sud de la Valleta, i ja dins el massís cap de Creus, la vegetació hi és encara més escassa. La roca nua, amb esquistos, gneis, pegmatites i una sorprenent erosió alveolar, ha deixat pas a un paisatge lunar que deixa lloc a la imaginació, on còlits, cogullades, tallarols, cabirols i fagines poblen els puigs, turons i vessants. La punta de l'istme, el lloc més a l'est de casa nostra, és on el mar sembla engolir la terra, sobretot durant fortes tramuntanades o llewantades. Des d'allà estant, on comença el GR11, que permet creuar el Pirineu sencer, si mirem mar endins no és difícil veure-hi

Al nord, hi trobem els racons més aspres, durs, rocallosos i aïllats, on tramuntana, sal i esquitxos han esculpit capriciosament la geologia

>> «*Pegmatita encalladora*». A la dreta, cala els Jòncols, Roses.

baldrigues i mascarells dansant entre ones al ritme del vent, mentre dofins, tonyines i uns fons rics amb coral-ligen i gorgònies testimonien un estat de conservació admirable. Ja més al sud, després de la singularitat cadaquesenca, i ja passat el cap Norfeu, el camí de ronda no deixa de transcórrer ben a prop de mar, entre parets de pedra seca, petites cales dolces i plàcides, a recés de tramuntana.

La platja més extensa

La plana empordanesa s'obre al migjorn després de Roses; enorme i calmada, rep les aigües de la Muga, el Sirvent i el Fluvià. Les maresmes, afortunadament protegides després de la lluita popular, han deixat pas a un dels espais emblemàtics més coneguts del nostre país, els aiguamolls de l'Empordà. Aquí es concentren milers d'ànecs durant els mesos freds, s'hi arreceren estols viatgers d'ocells migradors en dies primaverals de tramuntana, i hi fan niu camallargues, cigonyes, arpelles, fotges i cabussets. També les daines hi són visibles i ben atractives; als ecosistemes litorals, entre dunes, salobrars i canyissars, els agrons, fotges i corriols hi crien any rere any. La llarga platja altempordanesa, la més extensa de

les nostres comarques, deixa pas a un nou espai rocallós i imponent, just després de l'Escala: és el massís del Montgrí. Si bé seria assimilable al cap de Creus pel seu notori predomini de la pedra, aquest massís és calcari, de pedra blanca i lluent, a diferència dels trams anteriors —i posteriors— que el camí de ronda ens permet descobrir. Aquí, coves, balmes, avencs i roques foradades són les delícies dels ocells de penya-segats, com els corbs marins emplomallats, roquerols, falciots pàl·lids i ballesters.

Si mirem terra endins, el castell imponent corona la plana. Si mirem mar enllà, les illes Medes, les més grans de la Costa Brava, ens ofereixen fons marins espectaculars que atrauen milers de submarinistes cada any a gaudir de meros, sards imperials, rascasses i moles enormes de peixos de bona mida i coloracions sorprenents, sota l'atenta mirada de milers de gavians que crien a la seva part emergida. Entre brolles i pinedes que a poc a poc es van recuperant dels incendis periòdics que castiguen aquest muntanyam, avancem cap al sud, fins que davant de l'Estartit podem veure una gran extensió que se'ns obre al davant, l'Empordanet de Josep Pla, i la plana al·luvial del Baix Ter.

Si bé seria assimilable al cap de Creus pel seu notori predomini de la pedra, el massís del Montgrí és calcari, de pedra blanca i lluent

Els arrossars del Baix Ter

Aquesta plana, el «dibuix dels déus», segons ens canta Lluís Llach, està dominada pels fruterars a la part interior, i pels arrossars a la part baixa. El patrimoni teixit per l'home a cop de segles de treballar la terra, de fer recs, bagants i rescloses, és una part indestruïble dels ecosistemes existents. Malgrat el poc cabal del Ter, derivat sistemàticament cap a les comarques barcelonines, les llacunes arran de platja encara hi són presents, i hi trobem joies de la nostra fauna com el fartet i la tortuga d'estany, espècies en perill d'extinció. Als arrossars, les «acolorides princeses de l'hivern» —paraules d'Anglada referides a les fredelugues— hi busquen cuques i petits insectes, mentre que martinets, llúdrigues, llisses i anguiles poblen encara rius, recs i canals.

La tercera gran badia de la Costa Brava

Ens enfilem novament per massissos aspres i recargolats, entre pins que penjen sobre el mar, per sobre d'aigües blaves del color de la tramuntana. Passem els altres dos grans caps del litoral gironí: el cap de Begur i el de Sant Sebastià. La llampant merla blava ens acompanya mentre ens endinsem per les cales més conegudes de les postals de la

Costa Brava, abans d'arribar a la tercera gran badia de la Costa Brava, la de Palamós i Calonge. Més urbanitzada que les anteriors, tot i això manté platges i cales de gran bellesa, amb blocs característics de pedra erosionada pel mar, culminada per pins que, fent-hi equilibris, han pogut colonitzar els racons més inaccessibles d'aquest litoral, aspre en alguns trams, dòcil en d'altres.

El darrer escull de la Costa Brava

No ens queda sinó superar el darrer escull rocallós de la Costa Brava, entre espadats i revolts, passant el massís de l'Ardenya i Cadiretes, per on s'esmuny cap al Mediterrani, des de Sant Feliu fins a Tossa. Aquí hi crien ducs, arran de mar. I falcons pelegrins, mentre peculiars orquídiades creixen en petits dipòsits sedimentats entre rocams. No és fins passat Tossa que la Costa Brava ens diu adéu, ja albirant un tram humanitzat de Lloret i Blanes, poc després de rebre les aigües del darrer dels cursos fluvials gironins: la Tordera. Aquí la Costa Brava es deixa engolir per les extenses platges del Maresme, i deixa enrere aquest territori genuí, singular, espectacular.

Ponç Feliu Latorre és biòleg i ambientòleg.

>> Dos racons de Cap de Creus.

Malgrat el poc cabal del Ter, derivat sistemàticament cap a les comarques barcelonines, les llacunes arran de platja encara són presents al Baix Ter